

पूर्वमेव वाहनपर्वणि वेद्यं वस्तुत्वं तद्देदनं धर्मबलादेव भवतीति यज्ञादिधर्मोक्तयः सच कामकारविहितदारपरिग्रहाधीन इत्यष्टावक्रादिकुसंवादे प्रदर्शितः तत्रापि कृत्विगात्मा धनं जया श्रद्धं यस्य चतुष्टयं तस्याग्निहोत्रं स्वर्गाय नरकायैतरस्य चैति स्मृतेर्यज्ञांगभूतात्मशुद्धिः कृत्वि कृत्स्नश्चिन्तार्थब्रह्मणमाहात्म्याभ्यामुक्ता अथ स्त्रीशुद्धिर्देव्यशुद्धिश्च महता प्रबंधेन प्रस्तूयते तवतावदस्मिन् न्याये स्त्री

युधिष्ठिर उवाच स्त्रीणां स्वभावमिच्छामि श्रोतुं भरतसत्तम ॥ स्त्रियो हि मूलं दोषाणां लघुचिन्ताहिताः स्मृताः ॥१॥ भीष्म उवाच अत्राप्युदाहरंती ममिति हासं पुरातनं ॥ नारदस्य च संवादं पुंश्चल्या पंचचूडया ॥२॥ लोकाननुचरन् सर्वां देवर्षिर्नारदः पुरा ॥ ददर्शाप्सरसं ब्रह्मर्षी पंचचूडामनिंदितो ३ तां हस्वाचारुसर्वीं गीं पप्रच्छाप्सरसं मुनिः ॥ संशयो हृदिकश्चिन्मे ब्रूहि तन्मे सममध्यमे ॥४॥ भीष्म उवाच एवमुक्ताथ सा विप्रं प्रत्यवाचाथ नारदं ॥ विषये सति वक्ष्यामि समर्थो मन्यसे च मां ॥५॥ नारद उवाच न त्वामविषये भेदे नियोक्ष्यामि कथंचन ॥ स्त्रीणां स्वभावमिच्छामि त्वत्तः श्रोतुं वरानने ॥६॥ भीष्म उवाच एतच्छ्रुत्वा वचस्तस्य देवर्षे रप्सरोत्तमा ॥ प्रत्यवाच न त्राक्ष्यामि स्त्रीसति निंदितुं स्त्रियः ॥७॥ विदितास्ते स्त्रियो याश्च यादृशाश्च स्वभावतः न मामर्हसि देवर्षे नियोक्तुं कार्य ईदृशो ॥८॥ तामुवाच स देवर्षिः सत्यं वद सममध्यमे ॥ मृषावादे भवे दोषः सत्ये दोषो न विद्यते ॥९॥ इत्युक्ता सा कृतमति रभवच्चारुहासिनी ॥ स्त्रीदोषांश्चाश्वतात्मन्या नृभाषितुं संप्रचक्रमे ॥१०॥ पंचचूडोवाच कुलीनारूपवत्यश्वनाथवत्यश्वयोषितः ॥ मर्यादां सूनति षंति स दोषः स्त्रीषु नारद ॥११॥ न स्त्रीभ्यः किंचिदप्यहं पापीयस्तरमस्ति वै ॥ स्त्रियो हि मूलं दोषाणां तथा त्वमपि वेत्स्यह ॥१२॥ समाज्ञातानृद्धिमतः प्रतिसूपाच्चो स्थितान् ॥ पतीनंतरमासाद्य नालं नार्यः प्रतीक्षितुं ॥१३॥ असह्यं स्त्वयं स्त्रीणां मस्माकं भवति प्रभो ॥ पापीयसो नरान्यहं लज्जां त्यक्त्वा भजामहे ॥१४॥ स्त्रियं हि यः प्रार्थयते स निकर्षे च गच्छति ॥ ईषश्च कुरुते सेवां तमेवेच्छंति योषितः ॥ अनर्थित्वात्मनुष्याणां भयात्परिजनस्य च ॥ मर्यादायां ममर्यादाः स्त्रियस्ति षंति भर्तृषु ॥१५॥ नासां कश्चिदगम्योस्ति नासां वयसि निश्चयः ॥ विरूपं रूपवं तं वा पुमानित्येव भंजते ॥१७॥ न भयान्नाप्यनुक्रोशान् नार्थहेतोः कथंचन ॥ न ज्ञाति कुलसंबंधास्त्रियस्ति षंति भर्तृषु ॥१८॥ यो च नेवर्तमानानां मृषाभरणवाससां ॥ नारीणां स्वैरवृत्तीनां स्पृहयंति कुलस्त्रियः ॥१९॥ याश्च शश्वद्बहुमतारक्ष्यं ते दयिताः स्त्रियः ॥ अपिताः संप्रसज्जंते कुज्जोधजडवामनैः ॥२०॥ पंगुष्वथ च देवर्षे ये चान्ये कुत्सितानराः ॥ स्त्रीणामगम्यो लोके स्मिन्नास्तिकश्चिन्महामुने ॥२१॥

दोषानेव दर्शयति स्त्रीणामित्यादिना लघुचिन्ताः वायुवत् चलचिन्ताः ॥११॥ २॥ ब्रह्मर्षी ब्रह्मलोकस्थां ॥३॥ ४॥ विषये वक्तुं योग्यत्वे ॥५॥ ६॥ ७॥ ८॥ ९॥ कृतमतिः वक्ष्यामीति कृतनिश्चयाऽभवत् ॥१०॥ ११॥ १२॥ १३॥ १४॥ १५॥ १६॥ १७॥ १८॥ १९॥ २०॥ २१॥